

KATOLIŠKI GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto I. - Štev. 30

Gorica - 24. avgusta 1949 - Trst

Izhaja vsako sredo

Vrnitev slovenskih primkov

Kakor smo svoječasno poročali, je ZVU izdala dne 1. aprila t. l. ukaz št. 53, na podlagi katerega more vsakdo, ki je v dobi fašizma izgubil svoj slovenski primček, zahtevati, da se mu prvotni primček vrne.

Ukaz št. 53 se tiče tisočev ljudi, ki so kar čez noč postali iz Sosičev Sosiziji, iz Tomažičev Tommasiziji, iz Kraljev Crali ali Carli itd. Dolžnost vseh teh je, da zahtevajo povrnitev svojega starega dobrega slovenskega primčka. Bilo bi seveda veliko bolj pravično in demokratsko, da bi oblast primčke uradno vrnila. Uradno jih je fašizem vzel, uradno bi jih morala demokracija vrniti. Res je sicer, da je marsikdo dosegel za menjavo primčka na lastno prošnjo. Toda kdor je živel v dobi fašizma,

ve, kakšnemu pritisku so bili podvrženi naši trgovci, uradniki in celo zasebniki. Edinole kak totalitarni režim more priti do odločitve, da državljanom vzame prvotne primčke ter jim vstavi druge. To vnebespjično krivico bi morala ZVU popraviti uradno, če bi imela širše demokratske pojme. Tega žal ni storila. Z zgornjim odlokom je na birokratičen, za prizadete žaljiv in krivičen način hotela popraviti in ublažiti fašistično nasilje. Toda s takim postopanjem se daje samo potuha nestrpnosti in se ne izkorenini zla, ki ga je fašizem zasejal.

Dolžnost vseh naših ljudi, ki so jim zmaličili primčke, je sicer bila, da zahtevajo povrnitev svojega starega dobrega slovenskega primčka. Vendar je iz »Uradnega lista« razvidno, da se je do zdaj le malo ljudi potrudilo, da bi si pridobili svoje stare primčke. Očividno jih je ravnanje ZVU preveč bolelo. Zgodila se jim je težka krivica, oropani so bili svojih pravih primkov, sedaj pa naj vlagajo prošnje, moledujejo in iščejo razne listine. Bili so zadeti v svojem človeškem dostojanstvu in so se zakrknili v svojo nevoljo nad »demokracijami« zavezniki in njihovo pravicoljubnostjo. Razumljivo smo njihovo duševno slanje in ga skušali opravičiti. Ker je pa ureditelj vprašanja naših primkov važno poglavje v naši narodni borbi, zato smo hoteli napisati poziv, naj naši ljudje kot že v raznih drugih primerih stisnejo zobe in kljub vsemu store svojo narodno dolžnost.

Ko smo že pisali tozadevni članek, nas je kot strela z jasnega zadela nov, nečuden ukrep ZVU: preklic odloka št. 53. Najprej je bil rok za vlaganje prošnje zelo kratko odmerjen. Po številnih in odločnih posredovanjih na pristojnih mestih je bil potem ta rok podaljšan. Zato smo, kakor smo že rekli, hoteli vlaganje prošnje poziviti. Prav v tem trenutku vpadel preklic, o katerem pa — in to je višek — v to poklicane osebe nočejo nič vedeti in za katerega nihče noče prevzeti odgovornosti. To je početje političnih pustolovcev, ki se gredo demokrate, so pa fašisti.

Za demokratičen blok

V italijanskem političnem življenju vlada točasno skoro popolno zatišje. Min. predsednik De Gasperi je na počitnicah na Južnem Tirolskem, odkoder se bo šele v začetku septembra vrnil v Rim. Tudi večinoma vsi drugi vidnejši parlamentarci in politični ljudje so na oddihu. Zadnje dni se skoro vse javno razpravljanje suče okrog sicilijanskega banditstva, čigar glavni predstavnik tolovaj Giuliano je neiztakljiv in dela s svojo drznostjo italijanski policiji težke skrbi. Pred dnevi je prekanjeno nastavljal past in povzročil smrt sedmim orožnikom, ki so bili 22. t. m. v Palermu slovesno pokopani. Vsa policijska sila države je na nogah, da bi ujela zločinca in zatrla roparske tolpe, ki strahujejo vsa Sicilijo.

V tem političnem premirju je zbudil pozornost govor, ki ga je imel zadnje nedeljo 21. t. m. glavni tajnik demokratske stranke poslanec Taviani. Med drugim je izjavil: »Boljševizem je še vedno težka nevarnost. Zato je potrebno, da se ustvari enotna fronta vseh iskreno demokratičnih sil proti totalitarizmu. Politična zamisel o zvezi vseh, ki so pošteno in dobre volje z namenom, da se utrdita demokracija in svoboda proti totalitarizmu z leve ali desne, je vedno aktualna, nujna.«

Primerno bi bilo, če bi o tej izjavi demokratskega prvaka razmišljali demokratski krogi na Tržaškem in Goriškem, posebej pa še v Slov. Benečiji.

Hudič in Belcebub

Zadnje čase so besedni spopadi med Stalinom in Titom vedno ostrejši. Do viška je prišlo, ko sta se začela pripraviti, kdo je zakrivil izgubo slovenske Koroške. Titovci očitajo to Sovjetom, Sovjeti pa titovcem, vsi pa vemo, da so tega krivi oboji s svojo komunistično zaletelostjo. Le poslušajmo, kaj prav zadnja sovjetska nota Titu: »Jugoslovanska vlada je prekršila zavezniške dolžnosti do Sovjetske zveze. Obnaša se kakor nasprotnica in ne kakor zaveznica Sovjetske zveze. Neke skrivne vezi vežejo jugoslovansko vlado ali pa glavne osebe v tej vladi na tabor tujih kapitalistov... Sovjetska vlada ne more več smatrati jugoslovanske vlade za zaveznico Sovjetske zveze.« Nota nadalje pravi, da naj se Tito poslej obrača na zahodne imperialiste, češ naj oni podpirajo njegove zahteve in končuje s temi besedami: »Naj narodi Jugoslavije vedo, da jugoslovanska vlada ne smatra sedanje jugoslovanske vlade za svojo prijateljico in zaveznico, ampak kot svojo sovražnico in nasprotnico Sovjetske zveze!«

Zato so Sovjeti medtem poostrili gospodarski pritisk na Tita. Kjer on ponuja svoj les, kot n. pr. v Angliji in Egip-

tu, so Sovjeti vrgli na trg veliko cenejši les pod lastno ceno, da bi Tita izpodrinili. Titovi zastopniki se zdaj pripogibajo pred ameriškimi »kapitalisti«, na katerih letala so še pred dvema leti streljali, ti jim že nudijo pomoč na veliko nejevoljo ubogega demokratičnega jugoslovanskega ljudstva, ki vidi v sedanjem stanju edinstveno priložnost, da se s pomočjo demokratičnega Zahoda otrese tako titovskih kot kominformističnih komunistov. Toda Zahod je za njegovo trpljenje gluhih...

Volitve v zahodni Nemčiji

Naj še nekoliko izpopolnimo podatke o volitvah v nedeljo dne 14. avgusta. To so bile v zahodni Nemčiji prve svobodne volitve od leta 1934, ko je prišel na oblast Hitler. Največ glasov je dobila krščansko-demokratska zveza, in sicer 7.357.579 in 139 mandatov. Za njo pride socialno-demokratska stranka, ki je dobila 6.832.272 glasov in 131 mandatov. Liberalna stranka je dobila 2.788.652 glasov in 52 mandatov, komunisti so dobili 1.360.443 glasov in 25 mandatov, samostojna bavarska stranka 986.696 glasov in 17 mandatov, nemška stranka 940.088 glasov in 17 mandatov ter več manjših strank, ki so dobile skupno 20 mandatov.

Iz življenja Cerkve

Ločitev je izvršena

Sv. oče je v Castel Gandolfo, kjer sedaj biva, sprejel poslanika republike Perù in imel ob tej priliki pomenljiv nagovor, v katerem je pojasnil nekaj vprašanj iz sedanjega življenja Cerkve. Za nas so posebno pomenljive sledeče besede: »Vi, g. poslanik, prihajate k nam v trenutku, ko je materinska beseda Cerkve, tako dolgo pričakovana, izvršila potrebno ločitev med bojnim poljem Kristusovim in onim njegovih nasprotnikov ter pokazala vesnim katoličanom, žejnim resnice in razsvetljenja, kje je odprta pot, gladka in varna, ki vodi k rešenju, in kje so zavite in temne steze, ki vodijo k pogubljenju. Malokdaj se je Cerkev čutila v svojem srcu tako mirno in pokojno kakor v tem trenutku, ko je njen materinski glas zadonel po vsem svetu in ko morajo njeni otroci pokazati, kakšen odmev je našla ta beseda v njihovem razumu, srcu in vesti, ki, čeprav vsebuje tudi opomin, ni zato nič manj le izraz ljubezni in želje po njihovem zveličanju.«

Resne besede sv. očeta se nanašajo na znan dekret sv. oficija, s katerim je Cerkev potegnila jasno črto med komunisti vseh vrst in vernimi katoličani. To je Cerkev storila »z mate-

Značilna je vsekakor zmaga krščanskih demokratov in pa visok poraz komunistov.

»Evropo moramo moralno preurediti«

Francoski zunanji minister Schuman je v nekem svojem govoru, ki ga je imel zadnje nedeljo 21. t. m., rekel med drugim: »Najnovejši dogodki so nam dali jasen nauk, da moramo moralno preurediti Evropo v novo Evropo, v kateri bo imel vsak narod svoje mesto, tudi nemški in v kateri bodo vsi miroljubni in demokratični ljudje združeni. Mednarodne konference se množijo in množijo se tudi neposredni razgovori. Poglavitni smoter mora biti, da se zavarujemo pred sebičnim nacionalizmom in da vsakdo sodeluje pri skupni graditvi miru.«

Češkoslovaški konzul izgnan iz Zagreba

Češkoslovaški začasni konzul v Zagrebu Štefan Horvat je dobil od jugoslovanskega notranjega ministrstva obvestilo, da mora zapustiti Jugoslavijo, ker je zlorabljal svoj diplomatični položaj. Titovi listi pišejo, da je Horvat bil v zvezi s sovražniki Jugoslavije in je tudi omogočal jugoslovanskim državljanom tajni prehod preko državne meje.

stva. Prej borbeni antikrščanski socialisti postajajo sedaj brezbožni, topi, indiferentni za vse, kar je verskega. To je še hujše kot protiverska borbenost, ker je bolj nevarna. V širokih množicah Cerkev še vedno izgublja, pridobiva pa med izobraženci, v vrstah »izbrancev« in pa v mladih delavskih organizacijah. Tu se obetajo res lepi sadovi. Izkušnja uči, da je mogoče delavstvo znova osvojiti za Kristusa.

Katolištvo v Belgiji ni tako cvetoče in zgledno, kot se morda zdi, ko ga človek motri od daleč iz časopišnih poročil. Vendar eno imajo: vzor so v metodah dela in v aktivnosti katoliških organizacij. In tukaj se jim obetajo bogati sadovi.

K tem besedam, ki prihajajo naravnost iz Belgije, bi si upali dodati še majhno pojasnilo; v Belgiji moramo v verskem oziru dobro ločiti med valonskim delom (francosko govorečim) in flamskim na severu. Prvi so versko precej slični ostalim Francozom v domovini, zato zanje velja, kar je naš prijatelj videl in nam opisal. Za Flamce pa to menda ne velja, ker so versko veliko bolj zavedni in goreči. Vendar bi našega prijatelja prosili, naj ob priliki obišče tudi flamski del Belgije in nam opiše tamkajšnje versko življenje, če je res kaj podobno onemu, ki smo ga videli v življenju župnika Kampensa.

Marijina prikazovanja v Belgiji

Nekateri naši bralci so brez dvoma že slišali o Marijinih prikazovanjih v Belgiji pred leti. Danes jim lahko povemo kaj več. Leta 1932. in 1933. se je v vasi Beauraing (Borén) ob belg.-francoski meji prikazala Mati božja peterim otrokom: štirim deklicam in enemu dečku. Prikazovanja so se vršila dalj časa in se je Marija prikazala vsega skupaj 33 krat. Značilno je to, da se je skoro vsakokrat prikazala z zlatim srcem na prsih kot Marijino brezmadežno srce. Izjavila je, da bo spreobrnila grešnike. In danes deli Marija v Beauraingu v resnici posebne milosti spreobrnenja. Vseh pet vidcev še vedno živi in so vsi poročeni ter imajo otroke. Lepo krščansko živijo in molijo vsak dan rožni venec kot takrat, ko se jim je Marija prikazovala na dvorišču šolskega penzionata čisto blizu železniškega nasipa pod vejami belega trna. Danes je cerkvena oblast uradno potrdila, da se je Marija v resnici prikazovala in so na mestu prikazovanj začeli zidati veliko cerkev.

Za sveto leto

V goriški nadškofiji se je osnoval škofijski odbor za praznovanje svetega leta. Ta odbor je že izdelal program za pripravo na sveto leto, ki naj obsegajo predvsem pripravo src in duš. Določili so tudi čas za skupno škofijsko romanje v Rim, ki se bo vršilo prihodnje leto v mesecu septembru. Stroški bodo znašali okrog 10 tisoč lir.

Cerkev v Belgiji

Iz pisma nekega našega prijatelja v Belgiji posnemamo sledeče novice o verskem in cerkvenem življenju med belgijskimi katoličani:

»Belgija je po delavskih okrajih globoko razkristjanjena dežela. K nedeljski maši prihaja le od 8 do 10% ljudi. Tudi v glavnem mestu Bruslju ni boljše. Že tretji rod sploh ne pozna krščan-

DVANAJSTA NED. PO BINK.

Iz svetega evangelija po Luku

Jezus je rekel svojim učencem: Srečne oči, katere vidijo, kar vi vidite, zakaj povem vam, da so mnogi preroki in kralji želeli videti, kar vi vidite, pa niso videli; in slišati, kar vi slišate, pa niso slišali. — In glej, neki učitelj postave je vstal in ga je takole skušal: Učenik, kaj naj storim, da dosežem večno življenje? — On pa mu je rekel: Kaj je pisano v postavi? Kako bereš? — Ta je odgovoril: Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem in svojega bližnjega kakor samega sebe. — Prav si odgovoril — mu je rekel; to izvršuj in boš živel. — Ta pa se je hotel opravičevati in je rekel Jezusu: In kdo je moj bližnji? — Jezus je povzel besedo in rekel: Neki človek je šel iz Jeruzalema v Jeriho in je padel med razbojnike; ti so ga oplenili in mu zadali ran ter odšli in ga pustili na pol mrtvega. Primerilo se je pa, da je šel po tisti poti nek duhovnik; in ga je videl in šel mimo. Prav tako je tudi levit, ki je prišel na to mesto in ga videl, šel mimo. Ko je pa neki popoten Samarijan prišel do njega in ga videl, se mu je v srce zasmilil. In pristopil je in mu vlij v rane olja in vina ter jih obvezal; in posadil ga je na svoje živinče, peljal do gostilnice in zanj poskrbel. Drugi dan je vzel dva denarja in dal gostilničarju ter rekel: Poskrbi zanj in, kar boš več potreboval, ti jaz nazaj grede povrnem.

Kateri izmed teh treh se ti zdi, je bližnji tistemu, ki je padel med razbojnike? — On je dejal: Tisti, ki mu je skazal usmiljenje. — Jezus mu je rekel: Pojdi in tudi ti tako delaj!

»Srečne oči, katere vidijo, kar vi vidite«. Kristus blagruje svoje učence zaradi posebne sreče, da so njega samega osebno videli in poznali. Veliki možje prejšnjih dob so želeli učitati Zveličarjevo dobo, pa jim ni bilo dano. — Kristus sam se torej ni imel za navadnega človeka, ampak za nekaj neizmerno višjega. Tudi ta stavek sv. pisma je potemtakem dokaz za Jezusovo božanstvo, dokaz tudi proti modernim materialistom, ki hočejo v Njem videti le ponesrečenega agitatorja za komunizem.

»Učenik, kaj naj storim, da dosežem večno življenje?« Učitelj postave, ki to vprašuje, očitno navezuje svoje vprašanje na Jezusov nauk, da obstaja večnost in da je človek ustvarjen zanjo. Tedaj ni res, da je Kristus imel pred očmi le neko socialno reformo, ki naj bi življenje na tem svetu bolj uredila. Večno življenje ni nikak gospodarski sistem ali socialna uredba, ampak nekaj višjega in popolnejšega. Kdor ima Jezusa le za socialnega modrijana, ga ponižuje.

»Ljubi Gospoda, svojega Boga...« Tako navaja pismouk iz božjega razodetja stare zaveze. Kristus to zapoved potrди: »Prav si odgovoril«. — Materia-

listični človekoljubi previdno izpuščajo ta del krščanske postave in zelo na široko besedičijo samo o drugem delu: »Ljubi bližnjega«. Tako so krščansko postavo razklali in pohabili. Pohabljeni del o ljubezni do bližnjega je obvisel v zraku, ostal brez podlage in brez sankcije. Zato se samo veliko ustijo o socialni pravičnosti in ljubezni, njih dela pa so ravno nasprotna: kjer zavladala materializem, zavladala sovraštvo, zavist in brezobzirna sebičnost. Komunistične vlade se dobro zavedajo, da materialistično vzgojen človek ne bo ljubil nikogar drugega razen samega sebe; zato računajo samo s silo in strahom. Komunistični teror je nujna posledica zgoraj označene pohabe. V teoriji uče sovraštvo do Boga, v praksi trpinčijo in ubijajo svojega bližnjega.

»Kdo je moj bližnji?« Tudi to vprašanje je v naših dneh čisto moderno. Bolj ko se človek oddalji od čiste božje postave, bolj na ozko riše kroge ljubezni. Brezbožni nacionalizem omejuje medsebojno ljubezen na člane istega naroda, dopušča pa, in celo podžiga sovraštvo do drugih ljudstev. Ta miselnost celo mnoge kristjane moti in zavaja na kriva pota; celo stranka, ki se zove »Krščanska demokracija« pod vplivom tega šovinizma ne more v praksi priznati manjšinskemu ljudstvu demokratske enakopravnosti. Brezbožni socializem pa zavestno in po načrtu deli človeštvo v dva sloja in hujska s satansko stanovitnostjo na sovraštvo med obema, poziva na revolucijo in pokolj.

Pridi, Usmiljeni Samaritan, Zveličar naš, in vlij v rane naših src vina ljubezni in olja strpnosti! Ozdravi ta bolni svet, da bo zopet zavladala kot najvišja postava ljubezen do Boga in do bližnjega!

Socialna šola

Potrebni je še nekaj pripomb k razmerju med državo in gospodarskim življenjem, ki smo ga obravnavali v zadnji številki. Država naj daje splošne smerice narodnemu gospodarstvu in v ta namen ustanovi narodni gospodarski svet iz zastopnikov gospodarskih, oziroma bolj podjetniških in delavskih organizacij, ki bodo javni oblasti omogočale trajni stik s kvalificiranimi in pristojnimi zastopniki vsake produkcijske panoge.

Posebni razlogi lahko napotijo državo, da prevzame v popolno lastno upravo nekatera industrijska, trgovska ali kmetijska podjetja kot državni monopol. V splošnem pa naj se država tega izogiba. Če je potrebno, da se podjetje vsaj delno izloči iz privatnih rok, naj si država pomaga na drug način kakor s podržavljenjem. Ukrene naj tako, da zasebna pobuda sodeluje z javno oblastjo ter pod njenim nadzorstvom in z delno soudeležbo vodi podjetja javnega interesa, kakor na primer železnice.

Zelo koristno je, da banka, ki ji država zaupa izdajanje bankovcev, ni popolnoma v državnih lasti, čeprav mora seveda drža-

va biti pri njej skoro gotovo večinsko soudeležena, jo nadzirati in jo podpirati.

Vsekakor osrednja oblast ne sme delovati tako, kakor da bi bila samo ona država, kajti država je prav za prav ves narod z vsemi živimi silami, ki jo tvorijo. Država torej ni samo nekaj ljudi, katerim je trenutno zaupano vodstvo države, marveč tvorijo državo vsi njeni prebivalci. Razumljivo pa je, da morajo nosilci državne oblasti skrbeti za koristi te skupnosti. V gospodarskem oziru je torej potrebno, da osrednja javna oblast koordinira vse te žive sile. Koordinirati mora zlasti vsa tista velika podjetja javne koristi, ki skušajo pospeševati narodne vires, kakor na primer izkoriščati vodno silo za elektrarne, graditi plovne kanale, pristanišča, industrijske surovine, rudnike in gozdove.

Pa tudi država ni popolnoma neodvisna in ne more vedno sama sebi zadoščati. V gospodarskem življenju so države druga od druge odvisne in je prav, da si medsebojno izmenjujejo pridobljene izkušnje.

(Dalje)

Izjava kongregacije sv. oficija o porokah komunistov

Najvišja kongregacija sv. oficija je dne 11. avgusta 1949 objavila naslednjo izjavo:

»Stavljeno je bilo vprašanje, če izključitev komunistov od zakramentov, ki je odredjena v odloku sv. oficija z dne 1. julija 1949, vsebuje tudi izključitev od sklepanja sv. zakona; in ako tega ne vsebuje, če veljajo za poroke komunistov predpisi kan. 1060-1061 cerkvenega zakonika.

Na to vprašanje kongregacija sv. oficija izjavlja: Zaradi posebne narave zakramenta sv. zakona, katerega delilca sta sama zakonca, in pri katerem duhovnik samo prisostvuje kot uradna pričča, sme duhovnik prisostvovati porokom komunistov na osnovi kan. 1065, 1066.

Pri porokah oseb, o katerih govori št. 4 omenjenega odloka, naj se izvajajo kan. 1061, 1102 ter kan. 1109, & 3.«

Pričujoča izjava loči komuniste v dve skupini: v pristne in nepristne komuniste.

a) Pristni komunisti so oni, ki izpovedujejo, branijo in širijo komunistični materialistični in protikrščanski nauk. Ti so izobčeni iz Cerkve. Če sta oba zakonca pristna komunisti, se cerkveno sploh ne bosta poročila. Če pa je eden zakonec veren katoličan in hoče stopiti v zakon s pristnim komunistom, bo duhovnik smel prisostvovati zakonu pod naslednjimi pogoji: oba zakonca bosta morala pod zaprisego pismeno izjaviti, da bosta katoliško krstila in vzgojila vse otroke, da ne bo katoliški zakonec nikoli prešel v komunizem; duhovnik bo nato izpregled od krajevnega ordinarija sprejeli. Opustili se bodo cerkveni oklici. Poroka se bo izvršila izven cerkve, v zakristiji, brez vsake zunanje slovesnosti, zlasti brez sv. maše.

b) Nepristni komunisti so oni, ki so sicer vpisani v kom. partijo, a se ne strinjajo s komunističnim naukom. Ti veljajo za javne grešnike. Cerkvena poroka se dovoli samo iz tehtnih razlogov in če je zadosti zagotovljeno, da se bodo vsi otroci katoliško vzgajali. V tem drugem slučaju pa ne veljajo omejitve kot za pristne komuniste, temveč poroka se izvrši kot navadno za ostale katoličane. Župnik bo moral seveda tudi za take poroke dobiti posebno dovoljenje od krajevnega ordinarija.

Pisarna Dobrodelnega društva v Gorici

sporoča, da bodo njeni uradi, Riva Piazzotta 18, odprti vsak dan od 9. do 12. ure.

Koledar za prihodnji teden

28. avgusta. NEDELJA. Dvanajsta po binkoštih. — Avguštin, škof in cerkv. uč., najodličnejši krščanski bogoslovec starega veka. Rojen je bil v mestu Tagaste v Severni Afriki, umrl pa je kot škof v Hiponu v isti deželi (430 po Kr.).

29. PONEDELJEK. Obglavljenje Janeza Krstnika. (24. junija smo praznovali njegovo rojstvo).

30. TOREK. Roza Limska. Živela je v mestu Lima v Južni Ameriki; z deviško čistostjo je družila veliko spokornost.

31. SREDA. Rajmund, spozn. Bil je iz Katalonije na Španskem. Deloval je v redu Marije Rešiteljice jetnikov za odkup kristjanov, ki so padli v mohamedansko sužnost. Umrl je 1. 1240.

1. septembra. ČETRTEK. Egidij, opat. Pri Slovencih je dobil v sivi davtnini domače ime Tilh ali pa Ilj, po katerih imenih so tudi razni kraji dobili svoje označbe (tako n. pr. Svetó pri Komnu).

2. PETEK. Štefan, ogrski kralj. — Prvi petek.

3. SOBOTA. Evfemija. — Prva sobota.

na milijone duš, ki jih objema s tako gorečo in materinsko skrbjo. In k tej veličastni nalogi so poklicani, da doprinešajo svoj delež mladi krščanski delavski voditelji, izšolani po žosistovski organizaciji.

Nikoli ne pozabimo: brez delavskega stanu Cerkev ni Kristusova Cerkev.

J. Cardijn

Delavsko vprašanje

Belgijska izdaja lista »Temoignage Chrétien« je v zadnji številki prinesla pomemben članek moža svetovnega slovesa, kanonika Jožefa Cardijn-a (izg. Kardajna) organizatorja svetovne katol. delavske mladine, ustanovitelja žosistov, ki so dobili ime po začasnih crkah organizacije »JOC«. Takole piše:

Rim je izobčil komunizem. Nekateri vidijo v tem protidelavsko zadržanje in ga izkoriščajo bodisi proti Cerkev v delavskem razredu in delavskih krogih, bodisi proti delavskemu gibanju v meščanskih razredih in krogih.

To napačno pojmovanje je treba razpršiti. Je to le prilični izraz neprijetnega in že starega dvoumja, ki leži nad delavskim vprašanjem, in zamenjuje delavsko gibanje s komunističnim. Delavski komunizem je obsojen; delavska osamosvojitve, delavska težnja za dvigom pa ostaja upravičena, potrebna, nujna in neprestano priporočana od Cerkev.

Gospodarski vzpon, ki danes dosega in zajema vse rase na zemlji po vseh celinah, povzroča nujno razvoj in rast delavskega stanu in vedno ostreje postavlja pred nas delavski problem z njegovo nujno posledico — delavskim gibanjem.

Na zahteve delavskega vprašanja in delavske težnje po dvigu navadno odgovarja organizirano delavsko gibanje, narodno

in mednarodno. Ni dviga, ni delavske osamosvojitve brez organiziranega gibanja. Brez oklevanja moremo reči: kakršno je delavsko gibanje, takšen bo delavski svet.

Obsojati delavsko gibanje pod pretvezo komunizma je prav tako, kot če bi obsojali Cerkev pod pretvezo zlorab krščanstva. Delavsko gibanje bo jutri še bolj potrebno, nujnejše, važnejše kot je bilo včeraj. Ko je izobčen izrečeno in izvedeno, ostane še vse, kar je treba storiti za rešitev delavskega vprašanja. Izobčenje nas ne izvzema od nobenega napora, ki ga je treba storiti za razproletarjenje delavskih množic; prav nasprotno!

Povsod in v vseh krogih je treba povedati, da Cerkev hoče rešitev delavskega vprašanja; da more edino ona — po svojem nauku samem — upravičiti, podpirati in ojačiti resnično in popolno težnjo za delavskim dvigom; da more edino ona zagotoviti delavskemu stanu mesto, vlogo, poslanstvo, ki mu bo šlo v jutrišnjem svetu.

In zato mora Cerkev oblikovati delavske voditelje, vodnike, borce, apostole in delavske misijonarje, ki jih delavski stan potrebuje za oblikovanje delavskega gibanja, navdahnjenega po cerkvenem nauku; in zagotoviti delavsko rešitev, ki bo ta nauk ostvarila.

Vsako drugo negativno ali protidelavsko zadržanje je pro-

tikrščansko; zadržanje, ki ni odobreno in je zavrženo od Cerkve ter je obenem pogubno zanjo.

V lastnoročnem pismu, ki ga je papež pravkar napisal o priliki jubileja žosistovske organizacije, pravi dobesedno:

»V resnici, preveč jasno je, da če igra vsak družabni pogoji svojo važno vlogo pri takem oblikovanju sveta, kot je današnje, potem je delavski stan, v kolikor zadeva njega, poklican danes, da vzame nase odgovorne naloge, ki jih ni poznal nikoli v preteklosti. In nič manj ni jasno, da hoče mnogo njegovih članov, zapeljanih po napačnem idealu človeškega odrešenja, najti v zmotnih teorijah brezbožnega komunizma edino rešitev na pereče probleme delavskega sveta.

Če postavimo nasproti temu negativno zadržanje in preprosto obrambo proti slabim pastirjem, ne moremo še upati na rešitev teh problemov. Treba je agilne prisotnosti pionirjev sredi tovarnen in skladišč, zavedajoč se popolnoma svojega dvojnega poklica — krščanskega in delavskega —, odločenih vzeti nase v polnosti svoje odgovorne naloge, in ne poznati ne miru, ne počitka, dokler ne bodo njihova življenjska okolja preoblikovana po zahtevah evangelija. Po tem pozitivnem, graditeljskem delu, bo mogla Cerkev razširiti svoje poživljajoče delo

Kulturni obzornik

Spomenica slovenskih katoliških kulturnih delavcev v Trstu

V ponedeljek 15. avgusta so se zbrali slovenski katoliški kulturni delavci na širši sestanki in so razpravljali o izpadih lista »Demokracija« v zadevi Slovenskega odra. Ugotovili so naslednje:

List »Demokracija« očita »Slovenskemu odru« nič manj, kot da je politična ustanova, ki jo vodijo »tuje sile«. Dalje trdi, da oder v svojem delu posnema »avtoritarne politične stranke, ki smatrajo kulturo kot privesek in sredstvo političnih agitatorjev«. Napada dalje prof. Peterlina, pobudnika »Slovenskega odra«. Dolži ga, da je ob vpriporitvi »Divjega lovca« slovensko kulturo prikazal v »potvorjeni podobi«. »Demokracija« svoje napade zaključuje s trditvijo, da »Slovenski oder« seje »komunistično seme na nekomunistična tla«.

Ob tem napadu na svobodno slovensko kulturno ustvarjanje moramo ugotoviti naslednje:

»Demokracija« je uradno glasilo Slovenske demokratske zveze. Če njeni voditelji tega pisanja ne bodo obsodili, bomo prisiljeni imeti zanj odgovorne nje, in ne samo trojico avtoritarcev pri njihovem glasilu.

»Slovenski oder« je nepolitična ustanova, ki naj na gledališkem področju služi uveljavljanju čiste in prave slovenske kulture. Kot taka odklanja vsako vmešavanje katere koli stranke v svoje delo. Zlasti ne more nobeni politični skupini priznati vodstvenega monopola pri kulturnem in ostalem javnem delu. Bistvo demokracije je prav v tem, da priznava vsakomur svobodo do javnega delovanja. Demokracija noče nič slišati o kakršnih koli nezmožljivih, od kogar koli postavljenih izključnih pravicah. Če list »Demokracija« razume demokracijo drugače — in vse kaže, da je temu tako — potem naj se čimprej prekrsti... v »Diktaturo«.

Če je »Slovenski oder« s prvimi predstavami nastopil v okviru Slovenske krščansko socialne zveze, politične in kulturne organizacije katoliških Slovencev na Tržaškem, je to storil iz naslednjih razlogov:

1. ker je bilo potrebno, da je sploh mogel nastopiti;
2. ker je pri omenjeni organizaciji od vsega začetka našel za svoje delo največ razumevanja;
3. sicer pa itak za svoje delo lahko išče podporo pri kateri koli slovenski

demokratični kulturni organizaciji;

4. večina članov se je odločila za to organizacijo. Saj v takih vprašanjih pač pri »Slovenskem odru« kot demokratični ustanovi, odloča volja večine, ne pa zakulisna diktatura kakih klik ali posameznikov.

»Slovenskega odra« ne vodijo nobene »tuje sile«, marveč slovenski kulturni delavci, ki so to težavno nalogo opravljali že tedaj, ko je kateri od njihovih sedanjih napadalcev še propagiral rdeči totalitarizem ali pa živel bogve kje — ne meneč se za tržaške zadeve.

Prof. Peterlin je v svoji razpravi »Naša prosveta« prikazal trnjevo in nevarno delo za obnovo prave slovenske kulture med tržaškimi Slovenci po vojni. V njej je javno poudaril zaslužno vlogo, ki so jo pri tem igrali slovenski razumniki iz drugih delov domovine, zlasti katoliški. Njegove ugotovitve morejo biti neprijetne le tistim, ki so temu delu v času največje potrebe nasprotovali, ali pa imajo slabo vest. Toda noben napad ne more spremeniti resnice. Če bo potrebno, jo bomo ob prvi priliki dokazali nazorneje, z vsemi imeni in podatki.

Očitek o »komunističnem semenu« »Slovenskega odra« je največja poročila. Te obrti so se učili v bivši jugoslovanski diktaturi. Tedaj so vsako opozicijo proti svoji diktaturi

označili za komunizem. Pod to krinko so zlasti skušali prepričati vsako svobodno in resnično slovensko kulturno ustvarjanje. Šli so tako daleč, da so iz slovenskih šolskih knjig trgali in sežigali celo Cankarjev spev na slovensko zemljo. Pisanje »Demokracije« priča, da nekateri njeni sodelavci še vedno živijo v tedanji miselnosti. Tem za danes povemo, da so v usodni zmoti. Slovenska kultura ne bo dekla nobenega političnega režima ali klike, marveč samo služabnica svojega naroda. Diktaturam vseh vrst je na Slovenskem odklenalo.

Napad »Demokracije« na »Slovenski oder« pomeni udarec na svobodno slovensko kulturno ustvarjanje. Hkratu je to napad na vse tiste tisoče tržaških Slovencev, ki so temu delu dali svoje priznanje. Kakšno je to priznanje, se je še posebno videlo ob zadnji vpriporitvi »Divjega lovca«, ki jo je kljub pisanju »Demokracije« prišlo gledat nad 2000 ljudi. Če imajo gospodarji »Demokracije« kaj uvidevnosti, naj se ob tem dejstvu zamislijo.

Zgodovinski razvoj narodnostnega stanja v Trstu

»Slovenska prosvetna matica« v Trstu je začela izdajati poljudne znanstvene knjižice. Kot prva je izšla knjižica z zgornjim naslovom. Spisal jo je prof. Bogomir Čokelj. Dobi se v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici. Lična knjižica stane 60 lir.

Kako je s Sirotiščem

v Gorici

Sirot in zapuščenih otrok je bilo vedno veliko, po zadnji vojni jih je pa še več. Skrb za take otroke je bila in bi morala biti tudi še sedaj prva skrb vseh pristojnih oblasti, cerkvenih in civilnih. V Gorici imamo v Don Boscovi ulici lepo in veliko poslopje sirotišča sv. Družine, ki ga je Zavezniška vojaška uprava popravila z namenom, da bi zopet služilo svojemu namenu. V tem zavodu je prostora za kakih 120 otrok. Toda danes, po 4 letih, kar se je vojna končala, je večina hiše še vedno zasedena po raznih begunskih družinah. V zavodu je bilo lani 55 otrok, ki so imeli na razpolago le 5 sob, dočim ima 36 beguncev zasedenih 10 lepih sob v prvem in drugem nadstropju. Torej dve tretjini hiše imajo »esuli«, eno tretjino pa sirote

ter čč. sestre. In vendar so hišo sezidali za sirote in ne za stanovanje beguncev. Sirot pa je po Gorici toliko, da se človeku zdi vnebovpijoč greh, ko vidi, kako se po štirih letih še skoro nič ni storilo, da bi se vrnila sirotam. Zato apeliramo na g. župana in druge pristojne oblasti, naj poskrbijo, da se še to jesen sirotišče sv. Družine v ulici Don Bosco izprazni in vrne svojemu prvemu namenu, da bodo lahko našli v njem svoj drugi dom številni osirotelet in ubožni otroci. Izgovor o pomanjkanju stanovanj v Gorici ne drži. Če bi bila na pristojnih mestih res dobra volja, bi se po tolikem času že našla stanovanja za v Sirotišču nastanjene osebe.

PIERRE L'ERMITE

Kako sem ubila svojega otroka

Mladenič se je usedel nekoliko ob stran, na obrazu pa mu je bilo brati žalost in bol. Bilo mu je silno neprijetno, da se ni vedel kam dejati; vendar je vztrajal na svojem prostoru... Lolita se je vzravnala na stolcu in v moreči tišini je zadonel njen tresoč in prelivajoč se glas, in ker je bila veranda odprta, planil med zeleno drevje na vrt. Zapela je pesem, ki jo podajam tukaj v nevezani besedi:

»O, ljubljeni, od sončne zarje sem Te zaman iskala; šele sedaj, ko se že niža sonce v zaton, sem Te našla. Pa sem vendar vsa srečna, da Te lahko zrejo moje žejne oči, saj se še niso zgrnili mrakovi nad zemljo.

Tvoje ime je kakor dišeče olje, ki hladi in celj obnem, Tvoj dih je prijetnejši od najpopnejšega cvetja, vsaka Tvoja besedica je sladka ko med in satovje in v tvojih bledeh očeh se zrcalijo vse globine neba.

Kakor nežen in mehak sad se mi topi srce... Ah, preljubi, pridi in goreče objemi to, revno srčee, ki Te je iskalo, objemi ga s svojo ljubeznijo, ki naj bo kakor pečat najine zvestobe!

Lolita je bila prelestna, ko se je pokazala, kakršna je bila, in razkrila svojo notranjost.

Bol, ki jo je začela oblivati, jo je delala že prelestnejšo. Z ljubečim in ihtečim glasom je razodevala in govorila Dominiku o svoji bolesti.

Dominik jo je razumel. Vsaka beseda je trkala na njegovo srce, kot da ga prosi usmiljenja... Vsak stavek ga je zbolel, kot bi ga sunil z nožem.

Pomaknil se je v senco in zaprl oči, samo da je ne bi gledal pred sabo... Ali kaj, ko pa je slišal jok njenega srca, da je tudi njemu za plakalo od bolečine...

Zakaj in čemu bi oba toliko trpela?... Govoril bo z Lolito, vse ji bo povedal in jo prosil, naj se usmili sama sebe in njega... Oh, tak večer! Samo še enega takega naj doživi, pa mu bo zmanjkalo poguma in moči... Kako je bil jutraj srečen in vesel, a večer ga je zalil s takim trpljenjem!... Oh, ljubi Bog,

zakaj me tako mučiš, ko hočem biti Tvoj... ko sem že Tvoj... ves Tvoj...?

Vsi so se nemalo začudili, ko je pri odhodu rekel Dominik Presvesovi gospe:

»Ali nas ne bi lahko pospremili do one slavne ravnice, kjer straši? Midva z Lolito pojdeva spredaj, ker sva že vajena strahov. Poleg tega bi zelo rad govoril z njo, ker je prej nisem upal motiti, ko je pela tako krasno, pa same lepe pesmi!... Lolita, saj greste, kaj ne?«

»Gospodična Lolita!« popravi deskle.

»Ne, Lolita!«

Ko pa sta se nekoliko oddaljila, da ju niso več slišali, jo je ujel za roko in šepnil:

»Mila moja Lolita, ki sem te ranil!«

»Hudo ranil!«

»A Te bom kmalu še hujel!«

SEDEMNAJSTO POGlavJE

Takoj ji ni rekel ničesar. Stopila sta iz gozdčiča, v katerem se skriva »Ker-Mimie«, in prehodila drevored ob Rdečem zalivu, zavila na levo in krenila v obširni park, ki

Romanje Matere božje po Tržaškem

Pozdravo Maciji — Romacici

Marija, Marija, pozdravljena. Iz Fatime daljne k nam si prišla mogočna nebeška Gospa, vsa dobra, vsa milostna.

Marija, Marija, pozdravljena. Saj veš, kako je bridko pri nas, tak mračno je v srcih in v dušah mraz, na tla nas pritiska brezbožni čas.

Marija, Marija, usmili se nas. Kot mati ti vedno si nas ljubila, v ljubezni si k nam na zemljo se sklonila,

rešenje ljudem obljubila.

Marija, Marija, usmili se nas. O Mati, rešenje prinesi nam, O Mati, mir in veselje prinesi nam, O Mati, življenje prinesi nam.

Marija, Marija usmili se nas.

A naša obljuba je ta: neustrašna vera v Boga, dosledna poštenost srca. A naša obljuba je ta: neustrašna vera v Boga, dosledna poštenost srca.

A ti nam Kraljica bodi, a ti nas kot Mati vodi, ti z nami bodi povsodi, povsodi. A ti nam Kraljica bodi, a ti nas kot Mati vodi, ti z nami bodi povsodi, povsodi. Marija, ostani, ostani pri nas za zdaj in za večni čas.

Marijino romanje po Tržaškem se razvija v nepričakovanem obsegu. To so prave manifestacije krščanske vere in ljubezni do Matere božje. Prinašamo kratek pregled romanja v prvem tednu.

Repentabor

Že dolgo ni bilo za romarski shod na Repentabru tako slabega vremena kakor letos. Letošnji 15. avgust je bil pravi deževni novemberski dan. Človek bi pričakoval, da bo zato prav malo romarjev prišlo na shod. A ne! Prišlo jih je zelo veliko. Tam je bila ta dan fatimska Mati božja in mnogi tržaški kristjani so jo hoteli pozdraviti prav na staroslavnem Repentabru. Najbolj so bili zastopani verniki iz Mačkovelj, Doline in Prebenega. Popoldanski shod je zelo lepo uspel. Govoril je g. misijonar Šavel. Sodeloval je openski cerkveni zbor. Ko se je proti večeru vendar zjasnilo, so prihajali k Mariji vedno novi romarji. Drugi dan

so imeli na Repentabru proščanje, god sv. Roka. Ker je bil prav lep dan, je bilo tudi zelo veliko romarjev. Cerkvica in zlasti vsa vas sta bili zelo lepo okrašeni, za kar gre zasluga novi občinski upravi, ki je bila pri slovesnosti uradno zastopana.

Sveti Križ

Splošna sodba o Marijinem romanju v Križu je ta: tako velikih praznikov v Križu še nismo imeli. Kar pominjo najstarejši ljudje, takih procesij v Križu še ni bilo. Pod veličastnim slavolokom, ki je bil zgrajen kakor kapelica, smo sprejeli Mater božjo. »Vse kar leze ino gre«, je bilo pri sprejemu božje Romarice. Marijin vhod v našo farno cerkev je bil kot prihod kraljice v kraljevsko palačo. — Drugi večer smo priredili pozdravno akademijo Roži Mariji. Sodelovali smo kar vsi: otroci, duhovniki, pevci, ljudstvo, razni mojstri organisti in violinisti. Ko so izvajali na koro prelepe pesmi, smo imeli darovanje rož Mariji. Vsak je prinesel Materi božji eno cvetlico in tako izrazil svojo največjo željo Mariji. Tega iskrenega darovanja so se udeležili prav vsi številni kristjani, ki so napolnili svojo cerkev do zadnjega kotička. — Slovo Marijino iz Križa je bil triumf, ki mu lahko rečemo le: *zmaga Marijina!* To so bile res prave ljudske množice, ki so spremljale Marijo na njeni zmagovalni poti proti Kontovelju. Vsa čast našim fantom in dekletom, ki so tako daleč nosili Marijo!

Kontovelj

Na meji svetokriške fare so pričakovali Marijo Romarico kontoveljski kristjani. Zastave, luči, sveče, cvetje, deklamacije, pesmi zborne in skupne, slovo in pozdrav, kdo bi vse to zajel v kratko poročilo! Marijina pot na Kontovelj mimo Proseka je pot matere, ki so ji prihiteli dobri otroci naproti. Bila je ura enajst, ko smo stopali v cerkev. Toda stoj! Na cerkvenem pragu se prerivajo mali dečki. V krasni zborni deklamaciji pozdravijo Marijo, kakor je priobčena na drugem mestu. Nato nekaj nepričakovanega. Domači duhovnik zapoje sam pozdravno pe-

sega do ravnice in kjer je bilo temno, da sta drug drugega komaj videla. Dominik je prijel Lolito za roko in iznova vprašal:

»Ali sem vas nocej res ranil?«

»Pa še kako!«

»Moralo se je tako zgoditi!«

»Ali smem vprašati, zakaj?«

»Ne boste razumeli, četudi vam povem.«

»Pa vendar povejte!«

Dominik se ustavi in z odločnim in svečanim glasom odgovori:

»Duhovnik hočem postati.«

Lolita se zgrabi za čelo, kot da ji je prišlo slabo.

»Lolita, zakaj molčite? Kaj pravi-te na to?«

»Nič, čisto nič! Kaj pa naj rečem?... Zadali ste mi največjo rano, ki ste jo sploh mogli!«

»Povedal sem vam naravnost, samo da boš na jasnem in vas ne bo več mučila negotovost.«

»Tedaj me hočete s prvim mahom ubiti! Bom pa še jaz vam nekaj povedala, čeprav ni posebno lepo, pa saj ne vem, zakaj naj bi molčala, ko sva že pri tem: Dominik, ljubim vas, ljubim, kakor more ljubiti človek samo enkrat v življenju. Storite, kar hočete, če postanete duhovnik ali če

se poročite — jaz vas ljubim z vso neskončno ljubeznijo... Ljubim vas in vas bom ljubila in ni ga pod soncem, ki bi mi mogel to ubraniti!«

»Tudi, če postanem duhovnik?«

»Tudi! Zatisnila bom oči in živela ob spominu na vas.«

»Kaj nimate nobene vere?«

»Ne. Če bi imela vero, bi bilo čisto drugače.«

»Kaj pa ste potem v verskem oziru?«

»Kaj sem? Nič, popolnoma nič!... K maši hodim kakor vse moje tovarišice, toda vaši obredi me ne ga-nejo, ker se mi zdijo mrtvi in prazni. Menim, da sem svobodna in svobodo imam pravico braniti tako dolgo, dokler ne zadem na kakšno nepragljivo oviro, ki mi jo zastavi kaka avtoriteta. Za drugo se ne menim. Končno pa sploh dvomim, da bi bila kakšna avtoriteta, kateri bi se moral človek ukloniti, saj danes že o vsem dvomimo. Koliko je velikih mož, ki drže z vami, a koliko je na drugi strani takih, ki so proti vam! Zato se ne maram za nikogar odločiti, marveč gledam samo, da ohranim svojo svobodo in svojo ljubezen...«

»S takimi nazori poderete vse za-

sem Mariji ob spremljavi zboru. Nepozabno doživetje, ki izsilil solze in pusti neizbrisen spomin v srcu. — Izredna slovesnost drugi večer je bila: svetli križev pot z Materjo božjo po vasi. Pri vsaki postaji je imel g. misijonar Vidmar kratek nagovor. Bog povrni misijonarju, ki nas je s to pobožnostjo tako iskreno približal Mariji. V naši vasi se je našla tudi dobra oseba, ki je darovala Mariji Romarici veliko dragoceno verižico. Drugi verniki so darovali izredno veliko lepega belega cvetja in visoke sveče. Naj jim Marija obilno poplača!

Tako se je končal prvi teden marijanskih slavnosti na Tržaškem.

Sporočilo odbora za Marijino romanje

1. Pri vseh procesijah naj domačemu gospodu pomagajo reditelji!

2. Večji del udeležencev v procesijah naj gre pred Marijnim kipom! Takoj za kipom duhovščina in nato pevci.

3. Verniki naj pokažejo pri vseh pobožnostih, zlasti v procesijah, še več resnosti in zbraniosti!

4. Poskrbite si pravočasno sveče in to v zadostnem številu. Naj bodo okrašene in razsvetljene vse hiše, vsa okna! Če piha veter je treba okna zapreti, da sveče ne ugasnejo.

5. Vabimo vernike iz mesta, naj se udeležujejo marijanskih slovesnosti po deželi.

6. Od 25. do 27. avgusta je

Marija v Dolini — od 27. do 29. v Boljuncu — od 29. do 31. v Borštu — od 31. do 2. sept. v Rčmanjih, nato v Katinari, kjer se zaključijo tretji teden slovesnega Marijinega obiska po naših župnijah.

Pismo iz Belgije

Eisden, v juliju.

Tu pri nas je precej čitateljev vašega lista, zato pošljamo nekaj naših novic. Slovenci tu v Limburgu živimo precej skupaj, nismo preveč oddaljeni drug od drugega kot po drugih krajih. Vsled tega pridemo večkrat skupaj in priredimo sestanke, da se počutimo kot nekdanja doma. Radi prepevamo naše lepe slovenske pesmi in v tem pogledu dobro napredujemo. Že dve leti imamo tu kot nekdanja doma velikonočno procesijo in vsak mesec enkrat sv. mašo s slovenskim petjem. Ob teh prilikah nas obišče č. g. Vinko Zakelj, ki študira v Luvenu. — Tudi lepe narodne pesmi večkrat slišimo in tudi par igrice smo imeli priliko videti. Pri takih prireditvah nas rojaki iz sosednih kolonij z veseljem obiskujejo, nekateri pa tudi prav vneto sodelujejo in nam pomagajo izpopolniti program. Hvala jim!

Med veselje pa kane večkrat tudi žalost. Vsem nam je bilo prav bridko, ko nas je zapustila in se preselila v mirnejše življenje naša požrtvovalna sodelavka Matilda Cvahte v najlepši mladosti. Z njo smo izgubili dobro pevko in zvesto prijateljico. Kako smo jo imeli vsi radi, je pokazal njen pogreb. Naj počiva v Bogu! Žalostni družini topla sožalje.

Dopisi

Števerjan

Oba dopisa v »Demokraciji« od 5. in 20. t. m. o naših gostilnah nista bila na mestu, najmanj pa za prizadejete gostilni. Se vidi, da dopisnik ne pozna naših razmer in da ne zna na primeren način svetovati.

Banjšice

V soboto 20. t. m. je bil tu pokop pan g. Stanko Pertovt, gospodar na znanem veleposestvu v Podlešču. Bil je zaveden in odločen Slovenec. V času tako zvané »svobodilne borbe« je veliko žrtvoval. Ker pa ni hotel postati komunist, so ga začeli preganjati in je bil zaradi različnih obtožb obsojen na 1 leto za-

pora s prislilnim delom. Pogreb se je vršil ob lepi udeležbi domačinov. Pertovtovi družini iskreno sožalje, pokojniku pa večni mir in pokoj!

Tržaške počitniške kolonije

Skupina dečkov, nekaj nad 100, se je vrnila s počitniške kolonije v Žabnicah. Vrnili so se veseli, zadovoljni, zagorelih obrazov in zdravi. Marsikje so starši jokali od veselja, ko so jih na postajah z robčki pozdravljali vračajoči se otroci. Donela je pesem planin: »Mi na gore bomo šli« in pesem: »Kaj nam pa morejo, če smo veseli«. Triterdensko skupno bivanje je iz otrok napravilo eno samo veliko družino. Na vsaki po-

staji Svobodnega tržaškega ozemlja so izstopali otroci. Njih prijateljčki so jih veselo pozdravljali: Živjo Karmelo, živjo Marjan, živjo Nabrežinci, Prosečani! V vlakcu je veselje, izstopajoči pa so žalostni, ker morajo zapustiti veselo in številno družbo. V Trstu se je vlak izpraznil.

Sledili so zadnji pozdravi. Starši so se zahvaljevali varuhom in vzgojiteljem. Vsi so hoteli zvedeti: kakšen je bil moj? kakšen moj? ali je bil kaj priden? itd. Drugo jutro pa se je tržaška postaja napolnila z deskliškimi drobižem, ki je odhajal v isto kolonijo.

Novice

Duhovniške vesti

Vlč. g. Bernard Špacapan, župnik v Jamljah in Dolu, je imenovan za župnika v Podgori. Vlč. g. Alojzij Filiputi, kaplan v Krminu, opravlja Plešivo. Msgr. dr. Božo Kjačič nadomešča kurata v bolnici za duševne bolzni na Šempeterski cesti. G. Bogomir Breclj je bil te dni posvečen za diakona.

Poroka

Danes 24. t.m. zjutraj sta se v cerkvi sv. Ivana v Gorici poročila g. profesor Oton Muhr, po rodu Štajerc, sedaj v službi v Trstu in gđ. učiteljica Sonja Saksida iz znane goriške slovenske družine. Obilo božjega blagoslova.

Sv. birma v Gorici

V soboto 27. avgusta se ne bo delila sv. birma, ker je g. nadškof odsoten.

Zopet tri smrtne obsodbe v Ljubljani

Te dni so bili v Ljubljani na smrt obsojeni trije zavedni Slovenci, ki pa niso soglašali s Titovim komunističnim: Milan Finc, uradnik, doma iz Ljubljane; Henrik Goričan, duhovnik, doma od Slov. Bistrice na Štajerskem; imo tretjega je tržaški radio sicer objavil, toda je nam izpadlo. Vsi trije so bili svoječasno od nacistov odpeljani v Dachau. Ko so se vrnili iz tamošnjih strahot, so padli v komunistične klešče in so sedaj svojo močatost plačali z življenjem. Kri vpije v nebo...

Nove hiše na goriškem Travniku

Zavod za gradnjo hiš za državne uslužbence je obvestil županstvo v Gorici, da namerava zgraditi v mestu vrsto hiš. Zaradi zadeve se je na povabilo g. župana dr. Bernardisa zbral občinski odbor na posebno sejo, na kateri je bilo določeno, da bi za zgradbo hiš dali omenjenemu državnemu zavodu na razpolago prostor na Travniku med ulicama Mamelin in Oberdan, kjer je stala nekoč vojašnica. Ker leži prostor v sredini mesta, bi bil za zgradbo takih hiš

najbolj prikladen. Nove hiše bi morale biti seveda sezidane v slogu, ki bi arhitektonsko izpopolnil in zaokrožil sedanjo umetniško črto našega lepega Travnika.

Še bo vroče

Rimski vremenslovci zatrjujejo, da bo še vroče. Pravijo: »Ne bomo imeli več vročine kot je bila pred velikim šmarnom, toda temperatura se je začela dvigati po vsem polotoku, in če ne nastanejo kake nepričakovane spremembe, se bo še dvignila in ustalila.«

»Partizanko« uničil požar

Največji jugoslovanski prekoceanski potniški parnik »Partizanka« je bil v zadnjem času v popravilu v Splitu. Po jugoslovanskih poročilih je 12. t. m. izbruhnil na parniku požar in ga znatno poškodoval ter so uvedli preiskavo. Po drugih virih je bil pa ogenj podložen in je bil parnik uničen.

Občina prodaja

Goriška občina je s posebnim razglasom obvestila javnost, da prodaja dva konja z vso opremo, tri mrliške vozove, tri težke vozove in razno hlevsko orodje. Natančnejša pojasnila se dobijo pri občinskem ekonomatu do 29. avgusta.

Veliki šmaren na Barbani

Romarjev je prišlo ta dan na prijazni otok prav veliko, čeprav je padal dež in ni bilo vreme prav nič primerno za veliki šmaren. Med romarji je prišel počastiti barbansko Kraljico tudi goriški nadškof msgr. Karel Margotti, ki je imel pontifikalno mašo in pridigo. Popoldne je nadškof obiskal v Gradežu otroke, ki so nastanjeni v obeh kolonijah PPK in ACLI.

Kruh

Pokrajinski odbor za cene je imel 22. t. m. na goriški prefekturi sejo in določil sledeče cene: kruh iz moke št. 0 120.— lir kg, kruh iz moke št. 1 95 lir kg. Cene stopijo v veljavo v sredo 24. t. m.

Odgovorni urednik: *Stanko Stanič*
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Meso

Ker se je cena živine v zadnjem času zelo znižala, cena mesa pa ostala nespremenjena, so se zastopniki brezposelnih pritožili na županstvu in zahtevali ureditev normalnega, za potrošnike krivičnega stanja. Obč. odbornik dr. Grusovin je v odsotnosti g. župana obljubil, da bo v zadevi posredoval.

Možje in fantje

V soboto 3. septembra zvečer se bodo začele za vas duhovne vaje v goriškem malem semenišču, ki bodo trajale do 7. sept. zjutraj Priglasiti se je treba do 1. sept. Natančnejša pojasnila dobite pri vaših dušnih pastirjih.

ROMANJE v TURIN

Zaradi skupnega zaključka Marijinega romanja na Opčinah 11. sept. se na željo duhovnikov prenese romanje v Turin za en teden. Vršilo se bo nepreklicano 17., 18. in 19. sept. to je v soboto, nedeljo in ponedeljek. S tem se podaljša čas za prijavo do 5. septembra. Vožnja v avtopulmanu 4.000 lir. Prijavite se pri Fortunato v Trstu, v Dolini in v Gorici v upravi našega lista. V Turinu bomo obiskali tudi svetovni velesejem, ki se bo vršil prav tiste dni.

Izpiti in vpisovanje na slovenskih srednjih šolah v Gorici

Jesenski izpiti se bodo na vseh štirih srednjih šolah v Gorici vršili v drugi polovici septembra v vrstnem redu, kakor je označen na razglasni deski vsake šole. Samo licejska in učiteljska matura bosta v prvi polovici oktobra. Za popravne izpite ni potrebna nikaka prijava; za vse nove izpite pa je treba vložiti prošnjo na kolkovanem papirju naslovljeno na ravnateljstvo šole najkasneje do 8. septembra; samo prošnje za pripustitev k maturi je treba vložiti na šolsko skrbništvo (Proveditorat) najkasneje do 31. avgusta in navesti tehen razlog, zakaj se prošnja ni vložila že v poletnem roku.

Vpisovanje v vse srednje šole se prične 1. septembra in se zaključuje 25. septembra; samo za tiste, ki bodo v septembru polagali izpite, bo rok podaljšam do 2. oktobra.

Harmonij amer. sistema z 10 registri stri naprodaj; cena po dogovoru. Primeren za kako kapelo. Trst, Via Giuliani 16/II.

kone in načela, ker po vašem ni niti dobrega niti zla, skratka ničesar. Ako bi bila svoboda neomejena in ako bi se vsi po tem ravnali, potem bi na vsakem koraku zadevali drug ob drugega, samoljubje in strasti bi bile v vednem boju med seboj, na svetu pa bi gospodarila samo surova sila, ki je najslabši vladar.

»Oh, saj nisem učenjak, da bi razglabljal tako daleč. Vprašali ste me edino po mojem dušnem stanju, ki sem vam ga razodela, ne da bi sklepala na posledice. Zame je življenje samo toliko mikavno, kolikor mi nudi ljubezni, ki ga ožarja s svojo krasoto. Ljubim vas in pri tem ostanem do konca.«

»A ljubezen do Boga?«

»Uh, Bog!« malomarno odmahne Lolita.

»Vidite, Lolita, kakšen prepada našu loči! Jaz verujem v Boga tako kakor diham, verujem Vanj, kakor so verovali vsi narodi... Verujem, da človeška družba ne more živeti brez trdnih temeljev, katere ji nudi vprav vera!«

»Postanite protestantski duhovnik, pa se bova poročila v Londonu!«

»Nikdar, kajti s tem bi priznal, da so vse vere enako dobre in prave,

kar pa nikakor ni mogoče. Če je prava in resnična naša, ni protestantska, če pa je protestantska, ni naša; obe ne moreta biti obenem! Zato je treba izbrati. In naša vera je v primeri z drugimi toliko odličnejša in vzvišenejša, da brez obotavljanja pristanem nanjo in ji vdano služim!«

»Toda vse kaj drugega je biti duhovnik ali pa navaden pošten kristjan... Radi mene boste lahko prav vsak dan hoditi k maši; še sama pojdem z vami. In kaj veste, morebiti nekega dne tudi v meni vzbudite ono vero, za katero tako gorite.«

»Vidite, Lolita, zdaj sva pa prišla do vprašanja, ki vam ga nikakor ne morem razložiti, ker me ne bi razumeli... Poglejte, kako vas prešinja preprosta človeška ljubezen in potem pomislite, kako prevzame dušo šele božja ljubezen in kaj Bog lahko od vas zahteva!«

»Tega res ne doumem. Kako naj tudi razumem, ko sem še skoraj otrok, vi pa govorite tako čudno zamotano in ste sami nekam zmečeni. Sreča gre mimo vas, po zemlji hodi, da jo lahko dosežete z roko. Samo odprite roke, pa vam bo padla naravnost v naročje. Nikar je ne iščite ne vem kje v oblakih!«

»Dasi se vam zdi, da je v oblakih, je vendar resničnejša in bližja kot vse druge!«

Obmolnila sta in tiho stopala drug ob drugem. Dospela sta do mesta, kjer je pred nekaj dnevi postalo Loliti slabo. Lolita in Dominikova mati pa ujec so menda uganili, da imata resne pomenke, zato so šli počasi za njima, ker ju niso marali motiti.

»In zdaj, Lolita,« nalahko povzame Dominik, »zdaj šele pride najkočljivejša točka. Poprej sem vam rekel, da imam trdno vero, a moram vam priznati, da sem, žal, velik slabič in da tudi jaz vas ljubim!... Lolita v temi sklene roke.

»... Pa bi najrajši, da vas ne bi ljubil... Torej...«

»Torej?«

»Usmilite se me, usmilite se moje slabosti in moje žeje po ljubezni... Ne dajte mi piti vina, po katerem koprim!... Tako, zdaj vidite, da sem odkritosrčen, ko se vam popolnoma izročam in prepuščam...«

»Tudaj hočete, da se oba umoriva?«

»Ne, nisem mislil tako! Prosim vas samo, da se oddaljite od mene, da me na moji težavni poti ne bo begala vaša prelestna lepota. Nikdar

se več ne ozrite vame s svojimi mislimi očmi in kadar bi se morala srečati, se mi ognite s poti... Vi ste edina ovira med menoj in Bogom... Jaz pa hočem doseči svoj cilj... hočem, na vsak način... četudi sem že sedaj ves strt od samega boja...«

»Strašne reči mi nalagate!«

»Nikar ne mislite, da se tega ne zavedam! Zato vas še enkrat prosim, če me zares ljubite, naj bo vaša ljubezen tolika, da mi ne boste branili, da vas pozabim... Izlet v Pilier pa naj bo zadnji, kamor pojdeva še skupaj!«

»Če rajši vidite, da me ni zraven, vam zelo rada ustrežen. Naredila se bom, da me boli glava in da nikakor ne morem iti...«

»Ni treba! Naj bo, še enkrat — pa poslednjič — si privoščim to sladko veselje. Potem pa nikdar več... nikdar več!«

Dominik je videl, kako so Lolito zalije solze.

Prišla sta do belega stolpa.

»Lolita, ali smem upati, da ta pogovor ostane med nama in da nihče ne bo izvedel, kaj sem vas pravkar prosil?«

»Bodite brez skrbi! Toda ne

zahtevajte, da bi zamorila čustvo, ki mi gori v duši in me je vso prešinilo, ker ne morem, ker ni v moji moči... Dominik, ljubim vas... oh, ko bi vi vedeli, kako vas ljubim!...«

Zopet je obema zmanjkalo besed. Krenila sta nazaj. Vse sta si povedala in drug drugemu razkrila svojo notranjost. Vsaka beseda bi bila odveč.

Noč je s svojo temno kopreno ovijala njuna upala lica, neskončni šumot morja pa je uspaval njuno neizmerno bol. Kljub temu sta bila oba videti popolnoma mirna, ko sta srečala Presvesovo in Yholdyjevo gospo, ki jima je ujec po tiho nekaj pravil.

Čemu bi tudi razkazovala rado vednim očem prepada, ki se je odprl pred njima?

Prav nežno sta si podala roke — dasitudi daleč drug od drugega — v silnem strahu, ker se je vsak bal, da ne omaga pod strašno pezo usode.

»Zbogom, Lolita!«

»Zdaj je torej vsega konec!... Oh, smrt, kje si? Pridi in me reši!...«

(Dalje)